

КРИТЕРИИ
ЗА ОЦЕНЯВАНЕТО НА РЕЗУЛТАТИТЕ НА УЧЕНИЦИТЕ ОТ V ДО XII КЛАС
ЗА 2022-2023 УЧЕБНА ГОДИНА

1. Български език и литература V – XII клас:

1.1. Устно оценяване:

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	Определено непознаване на езиковите и литературните факти; неспособност да се построи логичен отговор; слаба езикова грамотност; груби нарушения на нормите за правилна устна реч.
Среден (3)	Съществени празноти в познаването на езиковите норми, в тълкуването на текст и литературните факти; сериозна непоследователност в логиката на отговора; ограничено прилагане на литературнотеоретичните знания или езиковата терминология; несамостоятелност на позициите, несигурност в крайните изводи; важни неточности от лексикален, граматичен и друг характер в речта на ученика; неувереност и празноти при изпълнено наизуст стихотворение.
Добър (4)	Непълнота на езиковите или литературните знания; недостатъчно убедително построяване на отговора; недостатъчно приведени доказателства; неточно опериране с езиковите или литературнотеоретичните понятия и категории; неспазване на езиковите норми; недостатъчна изразителност на речта.
Много добър (5)	Нопуснати незначителни неточности или несъществени отклонения при обяснението на езиковите и литературните факти; липса на изчерпателност в отговора, аргументацията или изводите; несъществени (композиционни) пропуски.
Отличен (6)	Задълбочено познаване на художествения текст, културните, литературните, езиковите факти; системни знания; широка езикова, литературна култура; мирогледна широта и верен естетически подход към третираните литературни и други факти; умение отговорът да се построява логично и последователно; проявена лична позиция, самостоятелност, лексикална и граматическа култура на речта; убедителност, изразителност и възможност за лично мнение при интерпретиране на художествения текст;

1.2. Оценяване на писмени текстове.

Критерии за оценяване на преразказ (общо 30 точки)

№	Критерии	Точки
1.	Предава съдържанието вярно, изчерпателно и в съответствие с развитието на действието.	5
2.	Напълно се съобразява с дидактическата задача, като преценява кои епизоди да предаде сбито и кои подробно, за да запази смисловата и логическа взаимосвързаност както на художествения текст, така и на преразказа.	5
3.	Преобразува правилно и последователно пряката реч в непряка.	4

4.	Преразказва в съответствие с дидактическата задача в подходящо основно глаголно време.	4
5.	Не допуска граматични, правописни или пунктуационни грешки; използва разнообразни синтактични конструкции.	7
6.	Владее синонимното богатство на езика и употребява стилово уместни думи и изрази.	3
7.	Откроява графично всички абзаци; пише с ясна графика главните и малки букви, отделя думите; редактира четливо текста при необходимост.	2

Критерии за оценяване на резюме (общо 10 точки)

№	Критерии	Точки
1.	Извлича информация от текста и я обработва в съответствие с поставената задача.	2
2.	Композира и структурира свой текст, като се съобразява с поставената задача.	3
3.	Владее и прилага книжовните норми (правописна, лексикална, граматична, пунктуационна) на съвременния български книжовен език.	3
4.	Подбира и съчетава езикови средства с оглед на стиловата уместност.	2

Критерии за оценяване на есе (общо 30 точки)

№	Критерии	Точки
1.	Компетентности за изграждане на есе	10
1.1.	Недвусмислено изразява лична позиция, провокирана от поставения проблем	2
1.2.	Обвързва проблема с актуалния контекст	2
1.3.	Използва подходящи стилово езикови средства за постигане на убедителност и въздействие	3
1.4.	Умее да интерпретира различни аспекти на проблема	3
2.	Компетентности за изграждане на аргументативен текст	12
2.1.	Формулира теза, съответстваща на поставения проблем	3
2.2.	Изгражда задълбочена логически последователна и смислово обвързана с темата аргументация	3
2.3.	Изгражда логическа или асоциативна организация на текста	3
2.4.	Свързва логически последователно композиционните части	3
3.	Езикови компетентности	8
3.1.	Владее и прилага правописната норма	2
3.2.	Владее и прилага лексикалната норма	2
3.3.	Владее и прилага граматичната норма	2
3.4.	Владее и прилага пунктуационната норма	2

Критерии за оценяване на интерпретативно съчинение (общо 30 точки)

№	Критерии	Точки
1.	Литературни компетентности	10

1.1.	Познава съдържанието на изучаваната художествена творба и се ориентира в системата на хуманитарните проблеми и ценности.	2
1.2.	Осъзнава актуалността на разработвания проблем	2
1.3.	Показва знания за автора и творбата и умения да ги ситуира в социокултурния контекст на епохата	4
1.4.	Осмисля темата и подчинява разработката на нея	2
2.	Компетентности за изграждане на аргументативен текст	12
2.1.	Формулира точна, ясна и изчерпателна теза	4
2.2.	Изгражда задълбочена, логически последователна и смислово обвързана с темата аргументация	4
2.3.	Прави адекватни изводи и заключения	2
2.4.	Умее да балансира собствен текст и цитати от художествената творба	1
2.5.	Оформя графически правилно текста	1
3.	Езикови компетентности	8
3.1.	Владее и прилага правописната норма	2
3.2.	Владее и прилага лексикалната норма	2
3.3.	Владее и прилага граматичната норма	2
3.4.	Владее и прилага пунктуационната норма	2

2. Чужди езици V – XII клас:

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	Знанията и уменията не са формирани. Не е овладян минимумът знания за определеното ниво. Трудно се ориентира в условието на поставените задачи. Допуска груби грешки (фонетични, граматични, лексикални, синтактични и стилистични). Общата езикова култура е ниска. Не са покрити изискванията според европейската езикова рамка (приложена по-долу).
Среден (3)	Знанията и уменията са недостатъчни. Не владее достатъчно пълно лексико-граматичния материал. При изпълнение на практическа задача допуска грешки, които влошават качеството на речта (граматически неправилна и неясна). Не се справя без чужда помощ. Покрити са в минимална степен изискванията според европейската езикова рамка (приложена по-долу).
Добър (4)	Не може да пише правилно думите, но може да приложи граматическите правила от урока. Знанията и уменията са частични. Ученикът е овладял само основния материал, предвиден за нивото. Недостатъчно комплексно прилага изучения лексико-граматичен минимум. Има нужда от водещи въпроси при изпълнение на езикова задача. Практическите задачи се изпълняват недостатъчно точно и пълно. Допуска грешки, които не водят до проблеми в комуникацията. Покрити са в основна степен изискванията според европейската езикова рамка (приложена по-долу).
Много добър (5)	Знанията и уменията са овладени с незначителни пропуски. Ученикът се ориентира много добре в лексикалния и граматичния материал, предвиден за определеното ниво. Изпълнява поставените задачи, но недостатъчно изчерпателно. Изпълнява практическите задачи с незначителни пропуски.

	Покрити са в голяма степен изискванията според европейската езикова рамка (приложена по-долу).
Отличен (6)	Задълбочени знания и умения. Свободно владее учебния материал съгласно учебната програма за конкретния клас. Последователно и изчерпателно отговаря на поставените въпроси. Изпълнява практическа задача правилно и в рамките на зададеното време. Владее компенсаторни методи при речева изява. Участва активно в работата и редовно изпълнява възложените в рамките на часа и за домашна работа задачи. Покрити са всички изисквания според европейската езикова рамка (приложена по-долу).

Писменият изпит на учениците съдържат текст за слушане и/или текст за четене с отговаряне на въпроси, тестова проверка на усвоените граматически единици и при изучаване на първи чужд език, съставяне на писмен текст с обем, зависещ от програмата за съответния клас.

При поставянето на оценката се съобразяваме с изискванията на Европейската езикова рамка за изучаващите чужд език:

Тестовите се оценяват по следната формула: брой точки на ученика, умножено по 6 и разделено на максималния брой точки за съответния тест.

Оценки	Точки
Слаб (2)	до 49 %
Среден (3)	50% - 59%
Добър (4)	60% - 69%
Много добър (5)	70% - 79%
Отличен (6)	80% - 100%

Критерии за оценяване на писмен текст:

1. Съдържание и логическа последователност на изложението.
2. Спазване на зададения обем и формат.
3. Спазване на граматическите правила.
4. Правилна и точна употреба на лексиката.
5. Правопис (не се санкционират пунктуационни грешки, които не пречат на разбирането).

Критериите за оценяване при устен изпит по чужд език са:

1. Формална правилност.
2. Точност и разнообразие на лексиката.
3. Гладкост на изказа и разбираемост.
4. Съдържание и организация на изложението.

Тези критерии са еднакви за устните изпити по английски и немски език и се прилагат както при монолога, така и при диалога.

Точките, които се присъждат по всеки критерий, са от 0 до 5.

3. Математика

V клас:

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	Знанията и уменията не са формирани. Ученикът не е овладял основните аритметични действия с обикновени и десетични дроби или допуска груби грешки. Не знае основни понятия и свързаните с тях твърдения, не знае

	формулите свързани с основните геометрични фигури. Не може да се ориентира в условието на поставената задача.
Среден (3)	Знае определенията на понятията и техните свойства. Знае правилата за намиране на НОД и НОК на естествени числа и извършва четирите основни аритметични действия с обикновени и десетични дроби. Знае твърденията и формулите свързани с основните геометрични фигури, правоъгълен паралелепипед и куб.
Добър (4)	Знае да обосновава твърденията свързани с дадени понятия. Да може да прилага теоретични знания за обикновени и десетични дроби в изчислителни задачи (пресмятане на числови изрази, намиране на неизвестно число). Да замества във формулите буквените означения на понятията с числа и да решава задачи чрез пряко приложение на изучаваните формули. Умее да прилага основните алгоритми при решаване на задачи. Да преобразува изрази, в които участват всички действия.
Много добър (5)	Умее да прилага предишни знания. Да обосновава изводите, до които достига при решаването на задачи. Да решава задачи, изискващи намирането на неизвестни елементи, участващи в записването на изучените формули. Да пресмята по-сложни числови изрази. Да прилага знания за част от число и процент при решаване на практически задачи. Да прави връзка между действията с изучаваните числа.
Отличен (6)	Умее да комбинира знанията си за различни понятия, като показва пренос на знания и междупредметни връзки. Умее да използва твърденията свързани с тях и ги прилага при решаване на задачи. Умее да прави логически изводи. Умее да решава по-сложни задачи, чието решение съдържа решението на една или няколко подзадачи. В процеса на решаване на задачи да показва развитие на творческите си възможности. Умее да открива връзка между числата и тяхното приложение в действителността. Умее да прилага наученото за дроби, част от число, процент, геометрични фигури и тела при решаване на практико-приложни задачи.

Работа по проект:

За всеки отделен проект, в зависимост от темата, се изготвят ясни критерии, с които учениците се запознават при поставянето на задачата.

VI клас:

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	Знанията и уменията не са формирани. Ученикът не е овладял основните аритметични действия или допуска груби грешки. Не знае основни понятия и свързаните с тях твърдения. Не може да се ориентира в условието на поставената задача.
Среден (3)	Да знае определенията на понятията. Да знае техните свойства. Да знае правилата за действие с рационалните числа. Да знае твърденията и формулите свързани със съответните понятия. Да знае да извършва четирите основни аритметични действия с изучаваните числа. Да знае кое действие е степенуване. Да има представа за понятието пропорция.

Добър (4)	Да знае да обосновава твърденията, свързани с дадени понятия. Да може да прилага теоретични знания за изучаваните числа в изчислителни задачи (пресмятане на числови изрази, намиране на неизвестно число). Да умее да замества във формулите буквените означения на понятията с числа и да решава задачи чрез пряко приложение на изучаваните формули. Умее да прилага основните алгоритми при решаване на задачи. Може да преобразува изрази, в които участват всички действия и да решава основно линейно уравнение.
Много добър (5)	Умее да прилага предишни знания. Може да обосновава изводите, до които достига при решаването на задачи. Може да решава задачи, изискващи намирането на неизвестни елементи, участващи в записването на изучените формули за периметър и лице на геометрични фигури, лице на повърхнина и обем на тела и да преценява вярност в конкретна ситуация. Умее да пресмята по-сложни числови изрази. Да прилага наученото в час при решаване на практически задачи. Да решава линейни уравнения.
Отличен (6)	Умее да комбинира знанията си за различни понятия като показва междупредметни връзки. Умее да използва твърденията свързани с тях и ги прилага при решаване на задачи. Умее да прави логически изводи. Умее да решава по-сложни задачи, чието решение съдържа решението на една или няколко подзадачи. В процеса на решаване на задачи да показва развитие на творческите си възможности. Умее да прилага наученото при решаване на практико-приложни задачи. Умее да моделира с уравнения и решава текстови задачи.

VII клас:

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	Знанията и уменията не са формирани. Ученикът не знае основни понятия и свързаните с тях твърдения. Не може да се ориентира в условието на поставената задача.
Среден (3)	Да знае формулите за съкратено умножение и привежда многочлени в нормален вид, умее да решава линейни уравнения и неравенства, знае основните геометрични фигури, техните елементи и свойства, знае признаците за еднаквост на триъгълници. Разбира смисъла на думите определение, аксиома, теорема, разграничава условие от заключение на теорема.
Добър (4)	Да знае да обосновава твърденията свързани с дадените понятия. Да може да прилага теоретичните знания за тъждествени преобразования и пресмятане на изрази, намиране на неизвестно число. Знае свойствата на числовите равенства и неравенства и ги прилага. Умее да решава линейни уравнения и неравенства и свеждащи се до тях. Умее да прилага основните алгоритми при решаване на задачи. Може да използва признаците за обясняване на еднаквост на триъгълници. Знае основните геометрични фигури, техните елементи, видове и свойства, разбира смисъла на теорема свойство и теорема признак. Определя вероятност на събития.
Много добър (5)	Може да обосновава изводите, до които достига при решаване на задачи. Може да решава задачи изискващи намиране на неизвестни елементи –

	<p>линейни уравнения и неравенства и свеждащи се към тях, да пресмята и преобразува по-сложни изрази. Съчетава различни правила за преобразуване на изрази. Умее да тълкува чертежи сравнява данни, открива условия за еднаквост на триъгълници, умее да прилага признаците и свойствата за видовете четириъгълници, умее да доказва неравенства между отсечки и ъгли, умее да извършва доказателства на базата на логическата структура на изучената теория. Анализира данни зададени в текст и ги трансформира в математически модел, построява и интерпретира диаграми. Може да прилага наученото в час при решаване на практически задачи.</p>
Отличен (6)	<p>Умее да комбинира знанията си за различни понятия като показва междупредметните връзки. Умее да използва твърденията свързани с тях и да ги прилага при решаване на задачи. Умее да прави логически изводи. Умее да решава по-сложни задачи, чието решение съдържа решението на една или няколко подзадачи. В процеса на решаване на задачи да показва развитие на творческите си възможности. Умее да открива връзки между знанията и ги прилага. Умее да прилага изученото при решаване на практико – приложни задачи.</p>

VIII – XII клас

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	<p>Степента на усвоените знания и формирани умения е ниска:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Отговорът на ученика не съответства на поставения въпрос или задача; 2. Ученикът показва явно нежелание или неумение да използва математическия език; 3. Не умее да решава задачи или да възпроизвежда учебния материал.
Среден (3)	<p>Степента на усвоените знания и формирани умения е средна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ученикът излага знанията си схематично, непълно и необосновано; 2. Допуска съществени грешки; 3. Неточно използва математическия език; 4. В отговора присъстват само някои елементи от изучавания материал; 5. Ученикът извършва предимно репродуктивна дейност, предпочита да отговаря на въпроси и да решава задачи, които вече са решавани в час.
Добър (4)	<p>Степента на усвоените знания и формирани умения е недостатъчно висока:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ученикът излага материала правилно, но не достатъчно пълно; 2. Допуска грешки при използване на математическия език; 3. Трудно открива и коригира грешките си; 4. В отговора отсъстват значителна част от елементите на изучавания материал.
Много добър (5)	<p>Степента на усвоените знания и формирани умения е висока:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ученикът излага сравнително пълно знанията си, но допуска някои малки пропуски и грешки, които не засягат същността на разглежданите задачи; 2. Показва умения сам да открива и коригира грешките си; 3. Използва правилно математическия език; 4. Затруднява се при извършване на творческа дейност.

Отличен (6)	<p>Степента на усвоените знания и формирани умения е висока:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ученикът излага материала пълно, правилно, точно, логично, вярно; 2. Използва правилно математическия език; 3. Подготвя отговора си напълно самостоятелно; 4. Успешно реализира опита за творческа дейност.
----------------	--

Формите на оценяване включват:

1. Устно изпитване: оценяват се мнението и аргументите на ученика при решаване на конкретна математическа задача;

2. Писмено изпитване: оценява се постигането на стандартите, чрез кратки писмени индивидуални или писмени изпитвания без предупреждение;

3. Контролни и класни работи: оценява се постигането на стандартите за големи обособени фрагменти от учебното съдържание – в края на раздел и/или на учебен срок;

4. Практическа дейност: оценява се умението на ученика на прилага наученото в реалистична ситуация, изпълнение на домашна работа, разработка на проект и др.

При тестови, писмени и практически изпитвания върху всяка писмена работа, до всяка задача (компонент) са посочени точките, които тя носи при вярно решение и изпълнение. Оценката се определя по формулата „**Оценка** = $2 + 4 \frac{K}{N}$ ”, където N е максималния брой точки за съответната писмена работа, а K са получените от ученика точки

4. Компютърно моделиране и информационни технологии V – VII клас

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	Ученикът не знае основните теоретични понятия. Не умее да работи с операционната система и не ползва нейните възможности. Допуска груби грешки и пропуски при изпълнение на практическите задачи.
Среден (3)	Знания за компютърни системи, носители на информация, организация на данните /файл и папка/.
Добър (4)	Знания за предназначението на програма MS Word, форматиране на текст.
Много добър (5)	Знания за предназначение на електронна таблица, нейните елементи и съставяне на диаграми.
Отличен (6)	Знания за предназначение на електронна таблица, нейните елементи и съставяне на диаграми.

5. Информационни технологии VIII – X клас

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	Ученикът не постига очакваните резултати от учебните програми, заложи като прагова стойност за успешност и зададени чрез степента на позитивен измерител "среден".
Среден (3)	Ученикът постига само отделни очаквани резултати от учебните програми; в знанията и в уменията си той има сериозни пропуски; усвоени са само някои от новите понятия; притежава малка част от компетентностите,

	определени като очаквани резултати в учебната програма, и ги прилага в ограничен кръг алгоритмизирани и изучавани в клас ситуации с пропуски и грешки; действията му съдържат недостатъци и рядко водят до краен резултат; допуска грешки и пропуски при изпълнение на практическите задачи.
Добър (4)	Ученикът постига преобладаващата част от очакваните резултати от учебните програми; показва придобитите знания и умения с малки пропуски и успешно се справя в познати ситуации, но се нуждае от помощ при прилагането им в непознати ситуации; усвоена е преобладаващата част от новите понятия; действията му съдържат неточности, но в рамките на изученото водят до краен резултат; при изпълнение на конкретна задача не ползва пълните възможности на съответния софтуер; не допуска груби грешки при изпълнение на практическите задачи.
Много добър (5)	Ученикът постига с малки изключения очакваните резултати от учебните програми; показва незначителни пропуски в знанията и уменията си; усвоил е новите понятия и като цяло ги използва правилно; доказва придобитите компетентности при изпълняване на учебни задачи; допуска незначителни грешки при изпълнение на практическите задачи.
Отличен (6)	Ученикът постига напълно очакваните резултати от учебните програми; в знанията и уменията няма пропуски; усвоени са всички нови понятия и ученикът ги използва правилно; притежава необходимите компетентности и може да ги прилага самостоятелно при решаване на учебни задачи в различни ситуации; действията му са целенасочени и водят до краен резултат; при изпълнение на конкретна задача ползва пълните възможности на съответния софтуер; не допуска грешки при изпълнение на практическите задачи.

При тестови изпитвания оценката се определя по формула или скала за трансформиране на точките в оценка. Формулата $Оценка = 2 + 4 * K / N$, където N е максималния брой точки за съответната писмена работа, а K са получените от ученика точки. Получената оценка се закръглява към най-близкото цяло число в полза на ученика.

6. Информационни технологии XI И XII клас – Задължителни и избираеми модули

Оценяване при тестово и писмено изпитване

При това изпитване на всяка писмена работа или тест са посочени точките при вярно решение и изпълнение, както и броя точки за всяка оценка.

Оценяване на практически задачи:

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	Ученикът не е овладял терминологията, свързана с изучавания материал, не умее да представи усвоените знания и умения при решаване на конкретни задачи. Ученикът не е работил върху поставената задача или съдържанието и не отговаря на поставените изисквания.

Среден (3)	Ученикът знае основните теоретични понятия, но не вниква в смисъла им и не ползва възможностите им. Допуска грешки и пропуски при изпълнение на практическите задачи. Съдържанието не отговаря на поставената задача.
Добър (4)	Ученикът знае основните теоретични понятия, но не вниква в смисъла им и не ползва възможностите им. Не допуска груби, принципни грешки на практическите задачи.
Много добър (5)	Ученикът знае основните теоретични понятия, вниква в смисъла им, но не използва пълноценно възможностите им. Допуска несъществени грешки в практическите задачи.
Отличен (6)	Ученикът знае основните теоретични понятия, вниква в смисъла им, използва пълноценно възможностите им. Не допуска грешки в практическите задачи. Проявява креативност при изпълнение на поставената задача.

7. История и цивилизации

7.1. При устно изпитване и писмен отговор на исторически въпрос

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	Не познава фактите и има сериозни пропуски в знанията; не се ориентира в хронологията на събитията и не умее да ги анализира; не познава терминологията и основните исторически личности.
Среден (3)	Слабо интерпретира различните исторически факти и събития, както и основни личности и тяхната дейност; има съществени пропуски и нарушава хронологията на събитията; има съществени пропуски в отговора на поставените въпроси; не се ориентира по карта; не може да извлича информация от текст.
Добър (4)	Познава фактологията, но има пропуски; работи, но с пропуски и помощ, с исторически карти, таблици, схеми; формулира въпроси относно изучавано историческо събитие и личност; определя и изяснява ключови понятия, но с помощта на учителя; трудно коментира историческо понятие включено в исторически източник.
Много добър (5)	Познава добре материала, но се затруднява при посочването на примери, които илюстрират съдържанието на дадено историческо понятие; допуска незначителни фактологични грешки; умее да извлича информация от различни исторически източници; разбира същността на основните понятия, но допуска незначителни грешки; самостоятелно издирва допълнителна информация, но допуска незначителни грешки при систематизирането ѝ; сравнява по зададени показатели исторически процеси, явления и личности; работи, с малки пропуски, с карта.
Отличен (6)	Не допуска фактологически грешки; умее да представя, анализира и интерпретира различни исторически източници: писмени текстове, изображения, схеми, статистически данни; умее да съставя хронологии за определени епохи, периоди, събития; умее да дефинира основни исторически понятия; посочва примери, които илюстрират съдържанието на дадено историческо понятие, коментира историческите понятия, включени в писмен източник; умее да работи с историческа карта и да анализира исторически документи; умее да създава текст по зададен

	исторически въпрос (да систематизира и използва различни източници); притежава богата езикова култура.
--	--

Скала за оценяване на знанията, уменията и компетентностите при писмени изпитвания:

Оценки	Точки
Слаб (2)	до 29%
Среден (3)	30 – 41 %
Добър (4)	42 – 62%
Много добър (5)	63 – 85%
Отличен (6)	86 – 100%

7.2. Критерии за оценка на мултимедийна презентация:

Общи критерии: Презентацията отговаря на изискванията на задачата; използвани са ефективно технологичните източници; изследването е завършено и отговаря на поставените въпроси; съдържанието е прецизно и научно вярно; привлекателна и добре изготвена презентация; времетраене – презентацията трябва да се вмести в рамките на 10 минути. - 6 точки;

Съдържателни: Темата да отговаря на зададената; да е обвързано с овладяването на знания и умения по информационни технологии; избраното съдържание трябва така да бъде дозирано, че да е реално постижимо представянето му в рамките на зададените 10 минути; убедителност на представянето; представения проект трябва да съдържа елементи на индивидуализация. - 10 точки;

Технологични: В презентацията да е налице хармонично съчетание на текст, картинки, таблично и графично представяне на информацията, там където съдържанието позволява това. - 8 точки;

- ✓ **Задължителни елементи:** Добре използвана техника за въвеждане на текст със съответните характеристика за размер, шрифт, цвят, ефекти, артистичен текст и т.н.; поне 5 графични изображения отговарящи на зададената тема – свалени от интернет или други източници с добро качество; поне 2 изготвени от авторите графични изображения чрез инструментите на Microsoft; поне една таблица; анимирани текст, графика и смяна на слайдовете; прецизно определяне на необходимото време и по желание задаване на автоматично прелистване; балансирана анимация на елементите на отделните слайдове.
- ✓ **Ергономично оформление на слайдовете:** дозираност на елементите на всеки слайд; висока степен на четивност на текста по отношение на размер, шрифт, съчетаване на шрифтове, цвят, фонове и пр.; качествени графични изображения.
- ✓ **Естетическо оформление на презентацията:** баланс и хармония в цветовете; контраст между цветовете на фона и текста, както и другите елементи на презентацията; хармонично и балансирано разположение на компонентите върху слайда; подходящ и балансиран избор на дизайн на слайдовете на цялата презентация.

Презентиране на информацията: Синхронност при представянето: съчетаване на слово, средства за невербално общуване с аудиторията и технологията (компютъра); обогатяване на информацията от екрана с допълнителни разяснения; управление на времето. - 6 точки.

Оценка	Слаб (2)	Среден (3)	Добър (4)	Много добър (5)	Отличен (6)
Точки	до 8	9 - 11	12 - 18	19 - 27	28 - 30

8. География и икономика

8.1. При устно изпитване и писмен отговор на въпрос

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	Не познава изучаваното съдържание и има сериозни пропуски в знанията; не умее да описва географски обект, природно или икономическо явление; не се ориентира при работа с географски карти и графики и не умее да ги анализира; не се справя с изпълнението на поставените практически задачи; не показва положително отношение към поставените задачи за самостоятелна работа в час; не пише редовно поставените домашни упражнения.
Среден (3)	Възпроизвежда знания за природата и обществото; описва природни и социално икономически обекти и явления по определено предписание; подрежда, изброява, назовава, цитира и др.; посочва обекти на географската карта; да нанася на контурна карта географски обекти по даден модел.
Добър (4)	Разбира значение, интерпретира и трансформира на географската информация участва или провежда разговор за проблемите на природата и стопанството чете картографски изображения; разпознава и работи с различни източници на информация /таблицы, диаграми, графики, картограми, картосхеми и др./; характеризира по карта природни и социално икономически обекти и явления чете профил на релеф, климатограма, картографски изображения и др.; изобразява върху контурна карта природни и социално икономически обекти самостоятелно.
Много добър (5)	Класифицира, групира, степенува географска информация; анализира различни източници на информация /таблицы, диаграми, графики, картограми, картосхеми и др./; анализира и сравнява по сложни картографски изображения изработва и конструира самостоятелно картографски изображения, диаграми, графики и др. на базата на статистически източници; съставя, описва и представя маршрут на мислено пътешествие.
Отличен (6)	Оценява, обобщава, преработва, модифицира географска информация; пише отговор на научен въпрос или съчинение по научен проблем, извежда на аргументи, доказва тези; дискутира, оценява, групира, степенува, решава географски проблеми; пише есе, реферат, изработва учебен проект.

Скала за оценяване на знанията, уменията и компетентностите при писмени изпитвания:

Оценки	Точки
Слаб (2)	до 29%
Среден (3)	30 – 41 %
Добър (4)	42 – 62%
Много добър (5)	63 – 85%
Отличен (6)	86 – 100%

8.3. Критерии за оценка на мултимедийна презентация:

Общи критерии: презентацията отговаря на изискванията на задачата; използвани са ефективно технологичните източници; изследването е завършено и отговаря на поставените въпроси; съдържанието е прецизно и научно вярно; привлекателна и добре изготвена презентация; времетраене – презентацията трябва да се вмести в рамките на 10 минути. - 6 точки.

Съдържателни: Темата да отговаря на зададената; да е обвързано с овладяването на знания и умения по информационни технологии; избраното съдържание трябва така да бъде дозирано, че да е реално постижимо представянето му в рамките на зададените 10 минути; убедителност на представянето; представения проект трябва да съдържа елементи на индивидуализация. - 10 точки.

Технологични: В презентацията да е налице хармонично съчетание на текст, картинки, таблично и графично представяне на информацията, там където съдържанието позволява това. - 10 точки.

- ✓ **Задължителни елементи** - Добре използвана техника за въвеждане на текст със съответните характеристики за размер, шрифт, цвят, ефекти, артистичен текст и т.н.; поне 5 графични изображения отговарящи на зададената тема – свалени от интернет или други източници с добро качество; поне 2 изготвени от авторите графични изображения чрез инструментите на Microsoft; поне една таблица; анимирани текст, графика и смяна на слайдовете; прецизно определяне на необходимото време и по желание задаване на автоматично прелистване; балансирана анимация на елементите на отделните слайдове;
- ✓ **Ергономично оформление на слайдовете:** дозираност на елементите на всеки слайд; висока степен на четивност на текста по отношение на размер, шрифт, съчетаване на шрифтове, цвят, фонове и пр.; качествени графични изображения.
- ✓ **Естетическо оформление на презентацията:** баланс и хармония в цветовете; контраст между цветовете на фона и текста, както и другите елементи на презентацията; хармонично и балансирано разположение на компонентите върху слайда; подходящ и балансиран избор на дизайн на слайдовете на цялата презентация.

Презентиране на информацията: Синхронност при представянето: съчетаване на слово, средства за невербално общуване с аудиторията и технологията (компютър); обогатяване на информацията от екрана с допълнителни разяснения; управление на времето. – 6 точки.

Оценка	Слаб (2)	Среден (3)	Добър (4)	Много добър (5)	Отличен (6)
Точки	до 8	9 - 11	12 - 18	19 - 27	28 - 30

9. Философия VIII – X клас

9.1. При устно изпитване

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
--------	---

Слаб (2)	Ученикът не постига очакваните резултати от учебните програми, заложили като прагова стойност за успешност и зададени чрез степента на позитивен измерител „Среден“ (3).
Среден (3)	Ученикът постига само отделни очаквани резултати от учебните програми; в знанията и в уменията си той има сериозни пропуски; усвоени са само някои от новите понятия; притежава малка част от компетентностите, определени като очаквани резултати в учебната програма, и ги прилага в ограничен кръг алгоритмизирани и изучавани в клас ситуации с пропуски и грешки; действията му съдържат недостатъци и рядко водят до краен резултат.
Добър (4)	Ученикът постига преобладаващата част от очакваните резултати от учебните програми; показва придобитите знания и умения с малки пропуски и успешно се справя в познати ситуации, но се нуждае от помощ при прилагането им в непознати ситуации; усвоена е преобладаващата част от новите понятия; действията му съдържат неточности, но в рамките на изученото водят до краен резултат.
Много добър (5)	Ученикът постига с малки изключения очакваните резултати от учебните програми; показва незначителни пропуски в знанията и уменията си; усвоил е новите понятия и като цяло ги използва правилно; доказва придобитите компетентности при изпълняване на учебни задачи в познати ситуации, а нерядко – и в ситуации, които не са изучавани в клас, макар това да става с известна неувереност; действията му са целенасочени и водят до краен резултат, който извън рамките на изучените ситуации може да не е съвсем точен; допуска несъществени фактологични грешки ;слаби пропуски в обосноваването на лична позиция.
Отличен (6)	Ученикът постига напълно очакваните резултати от учебните програми; в знанията и уменията няма пропуски; усвоени са всички нови понятия и ученикът ги използва правилно; притежава необходимите компетентности и може да ги прилага самостоятелно при решаване на учебни задачи в различни ситуации; действията му са целенасочени и водят до краен резултат; използва правилно философската терминология; анализира, прави обобщения и изводи от лична позиция.

9.2.При писмени работи:

- ✓ Да се разпознава вярното твърдение от невярното;
- ✓ Да се възпроизвеждат пропуснатите думи в посочени дефиниции;
- ✓ Тълкуване на философски текст;
- ✓ Да се развива определена теза, като се показва собствена позиция и се обосновава тя от собствена гледна точка.

Скала за оценяване на контролни работи, тестове с точково-оценъчна скала:

Оценки	Точки
Слаб (2)	до 29%
Среден (3)	30 – 41 %
Добър (4)	42 – 62%
Много добър (5)	63 – 85%
Отличен (6)	86 – 100%

10. Гражданско образование XI - XII клас

10.1. При устно изпитване

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	Ученикът не постига очакваните резултати от учебните програми, заложи като прагова стойност за успешност и зададени чрез степента на позитивен измерител „Среден“ (3).
Среден (3)	Ученикът постига само отделни очаквани резултати от учебните програми; в знанията и в уменията си той има сериозни пропуски; усвоени са само някои от новите понятия; притежава малка част от компетентностите, определени като очаквани резултати в учебната програма, и ги прилага в ограничен кръг алгоритмизирани и изучавани в клас ситуации с пропуски и грешки; действията му съдържат недостатъци и рядко водят до краен резултат.
Добър (4)	Ученикът постига преобладаващата част от очакваните резултати от учебните програми; показва придобитите знания и умения с малки пропуски и успешно се справя в познати ситуации, но се нуждае от помощ при прилагането им в непознати ситуации; усвоена е преобладаващата част от новите понятия; действията му съдържат неточности, но в рамките на изученото водят до краен резултат.
Много добър (5)	Ученикът постига с малки изключения очакваните резултати от учебните програми; показва незначителни пропуски в знанията и уменията си; усвоил е новите понятия и като цяло ги използва правилно; доказва придобитите компетентности при изпълняване на учебни задачи в познати ситуации, а нерядко – и в ситуации, които не са изучавани в клас, макар това да става с известна неувереност; действията му са целенасочени и водят до краен резултат, който извън рамките на изучените ситуации може да не е съвсем точен; допуска несъществени фактологични грешки ;слаби пропуски в обосноваването на лична позиция.
Отличен (6)	Ученикът постига напълно очакваните резултати от учебните програми; в знанията и уменията няма пропуски; усвоени са всички нови понятия и ученикът ги използва правилно; притежава необходимите компетентности и може да ги прилага самостоятелно при решаване на учебни задачи в различни ситуации; действията му са целенасочени и водят до краен резултат; използва правилно философската терминология; анализира, прави обобщения и изводи от лична позиция.

10.2. При писмени работи:

- ✓ Да се разпознава вярното твърдение от невярното;
- ✓ Да се възпроизвеждат пропуснатите думи в посочени дефиниции;
- ✓ Тълкуване на философски текст;
- ✓ Да се развива определена теза, като се показва собствена позиция и се обосновава тя от собствена гледна точка.

Скала за оценяване на контролни работи, тестове с точково-оценъчна скала:

Оценки	Точки
Слаб (2)	до 29%
Среден (3)	30 – 41 %
Добър (4)	42 – 62%
Много добър (5)	63 – 85%
Отличен (6)	86 – 100%

11. Човекът и природата V- VI клас

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	Ученикът не постига очакваните резултати от учебната програма; показва значителни пропуски в знанията и уменията.
Среден (3)	Ученикът постига само отделни очаквани резултати от учебната програма; в знанията си има сериозни пропуски: усвоени са само някои от новите понятия; изброява някои от изучаваните обекти, структури и процеси; отговаря на въпроси от типа ”правилно-неправилно”; притежава незначителна част от компетентностите: да проследява и разпознава изображение или модел; да назовава, сравнява и описва обекти, структури и процеси; да проучва, анализира и подбира информация от различни източници за приложение на знанията за обекти, структури и процеси; показва заинтересованост, повтаря действията на учителя, но липсва достатъчна координация.
Добър (4)	Ученикът постига преобладаващата част от очакваните резултати от учебната програма; в знанията си има малки пропуски: усвоени са голяма част от новите понятия; изброява голяма част от изучаваните обекти, структури и процеси; отговаря на отворени въпроси, при които частично трябва да приложи усвоените знания; притежава голяма част от компетентностите: да проследява и разпознава на изображение, схема или модел, обекти, структури и процеси; да назовава и описва обекти, структури и процеси; да сравнява обекти, структура и процеси; да илюстрира с примери обекти, структури и процеси; да обосновава връзка и зависимости между обекти, структури и процеси; да съставя описание въз основа на данни от схеми, таблици, графики; да проучва, анализира и подбира информация от различни източници за приложение на знанията за обекти, структури и процес; успешно се справя в познати ситуации, но се нуждае от помощ при прилагането им в непознати ситуации; действията му съдържат неточности, но в рамките на изученото водят до краен резултат; показва заинтересованост, концентрира се, дискутира, работи без помощта на учителя.
Много добър (5)	Ученикът постига с малки изключения очакваните резултати от учебната програма; в знанията си има незначителни пропуски: усвоени са новите понятия и се използват правилно; изброява изучаваните обекти, структури и процеси; отговаря на отворени въпроси, при които прилага усвоените знания; притежава повечето от необходимите компетентности: да проследява и разпознава на изображение, схема или модел, обекти, структури и процеси; да назовава и описва обекти, структури и процеси; да сравнява обекти, структура и процеси; да илюстрира с примери обекти,

	<p>структури и процеси; да обосновава връзка и зависимости между обекти, структури и процеси; да съставя описание въз основа на данни от схеми, таблици, графики; да проучва, анализира и подбира информация от различни източници за приложение на знанията за обекти, структури и процеси; да описва резултати от наблюдение по даден план и ориентири; използва придобитите знания и компетентности при изпълняване на учебни задачи в познати ситуации; действията му са целенасочени и водят до краен резултат, който може да не е съвсем точен; работи без помощта на учителя; умее да работи в група.</p>
Отличен (6)	<p>Ученикът постига напълно очакваните резултати от учебната програма; в знанията си няма пропуски: усвоени са новите понятия и се използват правилно; изброява изучаваните обекти, структури и процеси; отговаря на отворени въпроси, при които прилага усвоените знания; Притежава необходимите компетентности: да проследява и разпознава на изображение, схема или модел, обекти, структури и процеси; да назовава и описва обекти, структури и процеси; да сравнява обекти, структура и процеси; да илюстрира с примери обекти, структури и процеси; да обосновава връзка и зависимости между обекти, структури и процеси; да съставя описание въз основа на данни от схеми, таблици, графики; да проучва, анализира и подбира информация от различни източници за приложение на знанията за обекти, структури и процеси; да описва резултати от наблюдение по даден план и ориентири; да представя резултати от наблюдения чрез схеми, таблици, графики, модели; да аргументира избор на решение в конкретна ситуация; Прилага самостоятелно усвоените знания и придобитите компетентности при решаване на учебни задачи в различни ситуации; действията му са целенасочени и водят до успешен краен резултат; показва рутина при извършване на дейностите, сръчност, концентрира се, дискутира, работи без помощта на учителя, дава идеи, изготвя проекти и умее да работи успешно в група.</p>

Скала за оценяване на контролни работи, тестове с точково-оценъчна скала:

Оценки	Точки
Слаб (2)	0% - 35%
Среден (3)	36% - 49%
Добър (4)	50% - 66%
Много добър (5)	67% - 86%
Отличен (6)	87% - 100%

12. Биология и здравно образование VII – X клас

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ученикът не постига очакваните резултати от учебната програма. 2. Показва значителни пропуски в знанията и уменията
Среден (3)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ученикът постига само отделни очаквани резултати от учебната програма; 2. В знанията си има сериозни пропуски:

	<ul style="list-style-type: none"> - усвоени са само някои от новите понятия; - изброява някои от изучаваните обекти, структури и процеси; - отговаря на въпроси от типа ”правилно - неправилно”. <p>3. Притежава незначителна част от компетентностите:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да проследява и разпознава на изображение, схема или модел, обекти, структури и процеси; - да назовава и описва обекти, структури и процеси; - да сравнява обекти, структура и процеси; - да илюстрира с примери обекти, структури и процеси; - да обосновава връзка и зависимости между обекти, структури и процеси; - да съставя описание въз основа на данни от схеми, таблици, графики; - да проучва, анализира и подбира информация от различни източници за приложение на знанията за обекти, структури и процеси.
Добър (4)	<p>1. Ученикът постига преобладаващата част от очакваните резултати от учебната програма.</p> <p>2. В знанията си има малки пропуски:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвоени са голяма част от новите понятия; - изброява голяма част от изучаваните обекти, структури и процеси; - отговаря на отворени въпроси, при които частично трябва да приложи усвоените знания. <p>3. Притежава голяма част от компетентностите:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да проследява и разпознава на изображение, схема или модел, обекти, структури и процеси; - да назовава и описва обекти, структури и процеси; - да сравнява обекти, структура и процеси; - да илюстрира с примери обекти, структури и процеси; - да обосновава връзка и зависимости между обекти, структури и процеси; - да съставя описание въз основа на данни от схеми, таблици, графики. - да проучва, анализира и подбира информация от различни източници за приложение на знанията за обекти, структури и процеси. <p>4. Успешно се справя в познати ситуации, но се нуждае от помощ при прилагането им в непознати ситуации.</p> <p>5. Действията му съдържат неточности, но в рамките на изученото водят до краен резултат.</p>
Много добър (5)	<p>1. Ученикът постига с малки изключения очакваните резултати от учебната програма.</p> <p>2. В знанията си има незначителни пропуски:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвоени са новите понятия и се използват правилно; - изброява изучаваните обекти, структури и процеси; - отговаря на отворени въпроси, при които прилага усвоените знания. <p>3. Притежава повечето от необходимите компетентности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да проследява и разпознава на изображение, схема или модел, обекти, структури и процеси; - да назовава и описва обекти, структури и процеси; - да сравнява обекти, структура и процеси; - да илюстрира с примери обекти, структури и процеси; - да обосновава връзка и зависимости между обекти, структури и процеси; - да съставя описание въз основа на данни от схеми, таблици, графики.

	<ul style="list-style-type: none"> - да проучва, анализира и подбира информация от различни източници за приложение на знанията за обекти, структури и процеси. - да описва резултати от наблюдение по даден план и ориентири. 4. Използва придобитите знания и компетентности при изпълняване на учебни задачи в познати ситуации. 5. Действията му са целенасочени и водят до краен резултат, който може да не е съвсем точен.
Отличен (6)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ученикът постига напълно очакваните резултати от учебната програма. 2. В знанията си няма пропуски. <ul style="list-style-type: none"> - усвоени са новите понятия и се използват правилно; - изброява изучаваните обекти, структури и процеси; - отговаря на отворени въпроси, при които прилага усвоените знания. 3. Притежава необходимите компетентности: <ul style="list-style-type: none"> - да проследява и разпознава на изображение, схема или модел, обекти, структури и процеси; - да назовава и описва обекти, структури и процеси; - да сравнява обекти, структура и процеси; - да илюстрира с примери обекти, структури и процеси; - да обосновава връзка и зависимости между обекти, структури и процеси; - да съставя описание въз основа на данни от схеми, таблици, графики; - да проучва, анализира и подбира информация от различни източници за приложение на знанията за обекти, структури и процеси; - да описва резултати от наблюдение по даден план и ориентири; - да представя резултати от наблюдения чрез схеми, таблици, графики, модели; - да аргументира избор на решение в конкретна ситуация. 4. Прилага самостоятелно усвоените знания и придобитите компетентности при решаване на учебни задачи в различни ситуации. 5. Действията му са целенасочени и водят до успешен краен резултат.

Скала за оценяване на контролни работи, тестове с точково-оценъчна скала:

Оценки	Точки
Слаб (2)	0% - 35%
Среден (3)	36% - 49%
Добър (4)	50% - 66%
Много добър (5)	67% - 86%
Отличен (6)	87% - 100%

13. Физика и астрономия VII – X клас

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	Определено непознаване на физичните величини и техните мерни единици; Непознаване на изучаваните принципи и физични закономерности; Неспособност да се построи логичен отговор; Неспособност да се решават качествени и количествени задачи; Не познава предназначението на уредите за измерване на физични величини.

Среден (3)	Има съществени пропуски в знанията за изучаваните физични величини и техните мерни единици; Има съществени пропуски в знанията за изучаваните принципи и физични закономерности; Има сериозна непоследователност в логиката на отговорите; Трудно решава количествени задачи, изискващи пряко приложение на формули за физични величини, принципи и закони; Познава предназначението на уредите за измерване на физични величини; среща затруднения при опитното определяне на стойностите на величините.
Добър (4)	Недостатъчно задълбочено познава и разбира изучаваните физични величини и техните мерни единици; Недостатъчно задълбочено познава, разбира и прилага изучаваните принципи и физични закономерности; неточно оперира с физичната терминология при обяснение на физични явления; Недостатъчно убедително построява отговора; При решаване на качествени и количествени задачи допуска съществени грешки от физичен характер; Познава принципното устройство, действие и предназначение на уредите за измерване на физичните величини; Да умее опитно да определя стойности на различни величини.
Много добър (5)	Задълбочено да познава и разбира изучаваните физични величини и техните мерни единици; Задълбочено да познава, разбира и прилага изучаваните принципи и физични закономерности; Допуска незначителни неточности при прилагане на теоретичните знания при обяснение на физични явления; Допуска незначителни неточности при логичното и последователно построяване на отговора; Решава качествени и количествени задачи, правилно подрежда решението на количествените задачи, но допуска незначителни неточности при преобразуване на формули; Да познава принципното устройство, действие и предназначение на уредите за измерване на физичните величини; Да умее опитно да определя стойности на различни величини; Да умее да демонстрира процеси и явления.
Отличен (6)	Задълбочено да познава и разбира изучаваните физични величини и техните мерни единици; Задълбочено да познава, разбира и прилага изучаваните принципи и физични закономерности; Да прилага теоретични знания при обяснение на физични явления; да умее да построява логично и последователно отговора; Да решава качествени и количествени задачи, правилно подрежда решението на количествените задачи; Да познава принципното устройство, действие и предназначение на уредите за измерване на физичните величини; Да умее опитно да определя стойности на различни величини; Да умее да демонстрира процеси и явления.

При оценяване на тестове оценката се формира като се използва формула за изчисление:
 $S = 2 + 4.N$ (получен брой точки от ученика) / N_{max} (максимален брой точки от теста)

14. Химия и опазване на околната среда

14.1. VII клас

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	1. Ученикът не постига очакваните резултати от учебната програма; 2. Не е усвоил новите понятия и показва значителни пропуски.

Среден (3)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Назовава основни понятия, познава химичните елементи и умее да пише химичните им знаци. 2. Повтаря дейностите на учителя, но липсва достатъчна координация.
Добър (4)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дефинира нови понятия. 2. Владее добре теорията на химичната наука, знае валентност на химичните елементи. 3. Записва химични формули по позната валентност. 4. Спазва последователност при изпълнението на задачите по алгоритъм. 5. Работи без помощ на учителя.
Много добър (5)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Много добре познава учебното съдържание, умее да пише химични формули и уравнения, прави изводи, прилага усвоените знания и решава задачи със средна степен на трудност. 2. Работи без помощ на учителя, като предлага и модифицира.
Отличен (6)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Отлично познава учебното съдържание, умее да изразява и изравнява химични уравнения и генетични преходи. 2. Прави задълбочени изводи, решава задачи с по-висока степен на трудност. 3. Показва умения за изготвяне на проекти, концентрация, изготвяне на презентации и работи без помощта на учителя.

Скала за оценяване на контролни работи, тестове с точково-оценъчна скала:

Оценки	Точки
Слаб (2)	0% - 35%
Среден (3)	36% - 49%
Добър (4)	50% - 66%
Много добър (5)	67% - 86%
Отличен (6)	87% - 100%

14.2. Химия и опазване на околната среда – IX клас:

14.2.1. Раздел I „Строеж на веществото“

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ученикът не постига очакваните резултати от учебната програма; 2. Не е усвоил новите понятия и показва значителни пропуски.
Среден (3)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Описва кристална и аморфна структура на веществата. 2. Познава основните алотропни форми на въглерода. 3. Определя свойствата на ХЕ и вида на съединенията, които той образува по мястото му в ПС. 4. Познава химичния език и символика. 5. Познава строежа на атома и основните части и частици, които го изграждат /ядро, ел. обвивка, протони, неутрони, електрони/. 6. Познава връзката номер на период-брой ел. слоеве и номер на А група – бр. електрони в най-външен ел. слой. 7. Познава видовете химични връзки: ковалентна полярна и неполярна, проста, сложна, йонна. 8. Познава степента на окисление на ХЕ в простите вещества, Н, О, F и елементите от IА и IIА групи.

Добър (4)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Определя характера на ХЕ, като познава свойствата му и предвижда вида на съединенията, които той образува. 2. По дадена химична формула определя вида на веществата:прости, сложни, тип на съединението. 3. Използва химичен език и символика за изучени вещества. 4. Определя разпределението на електроните във външния ел. слой. 5. Описва образуването на основните типове химични връзки. 6. Описва особеностите на основните видове кристални решетки. 7. Съставя химични формули на бинерни съединения, като познава степените на окисление на ХЕ.
Много добър (5)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Свързва характера на ХЕ с вида и свойствата на съединенията, които той образува. 2. Използва свободно химичния език и символика. 3. Представя схематично строежа на атомите и разпределението на електроните във външния ел.слой за ХЕ от I, II и III период на ПС. 4. Характеризира ХЕ според строежа на атома и мястото му в ПС и обратно. 5. Обяснява изменението на химичния характер на елементите по периоди и групи в ПС. 6. Определя вида на химичните връзки и предвижда свойствата на веществата според химичната връзка. 7. Свързва свойствата на веществата с кристалната им структура. 8. Определя степените на окисление на ХЕ в бинерни съединения.
Отличен (6)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Изразява образуването на различните видове химични връзки. 2. Съставя модели на химични връзки. 3. Свързва междумолекулните взаимодействия с агрегатните състояния на веществата. 4. Описва водородна връзка. 5. Обяснява свойствата на веществата с природата на химичната връзка. 6. Прилага правила за определяне на степени на окисление.

14.2.2. Раздел II „Химия на елементите и техните съединения“

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Среден (3)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Описва химичните свойства на въглерод, азот и техните съединения. 2. Определя характера на елементите от IVA и VA групи по мястото им в ПС. 3. Познава химичните формули на изучавани съединения на N и C и ги назовава. 4. Познава строежа на атомите на N и C. 5. Описва по-важните химични свойства на простите вещества и химичните съединения на N и C. 6. Описва приложения на изучаваните вещества. 7. Познава глобални екологични проблеми, свързани с изучавани съединения на N и C. 8. Познава означения на опасни вещества. 9. Извършва химичен експеримент по указание, като спазва правила за безопасна работа.
Добър (4)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Описва свойствата на алотропните форми на C.

	<p>2. Познава хим. характер на С и N и определя вида и характера на техните съединения.</p> <p>3. Определя разпределението на електроните във външния ел. слой на атомите на въглерода и азота.</p> <p>4. Определя вида на хим. връзка в простите вещества и химичните съединения на азота и въглерода.</p> <p>5. Анализира таблици с данни за физичните свойства и константи на елементите.</p> <p>6. Познава действието на изучавани вещества върху човека и околната среда.</p> <p>7. Използва химичния език и символите за изразяване на химичните свойства на изучаваните вещества с молекулни уравнения.</p> <p>8. Познава основни физични величини m, N, n, V.</p>
Много добър (5)	<p>1. Обяснява свойствата на азот и въглерод и техните съединения.</p> <p>2. Изразява със структурни формули изучаваните съединения.</p> <p>3. Свързва свойствата на веществата с техния строеж.</p> <p>4. Описва кръговрата на азота и въглерода.</p> <p>5. Прилага знания за видове процеси при изразяване на химичните свойства на изучавани вещества.</p> <p>6. Прилага методи за откриване на изучавани катиони и аниони.</p> <p>7. Решава изчислителни задачи, като използва връзките между физичните величини.</p> <p>8. Съставя химични уравнения на елементарни генетични преходи.</p>
Отличен (6)	<p>1. Съставя модели на образуване на химични връзки, в които участват азот и въглерод.</p> <p>2. Свързва междумолекулните взаимодействия с полярност на молекулите.</p> <p>3. Обяснява физични свойства на изучавани вещества с междумолекулните взаимодействия.</p> <p>4. Пренася знания за изучавани вещества в други области на човешкото познание-география, биология, екология.</p> <p>5. Обяснява връзката състав-строеж-свойства-употреба-получаване.</p> <p>6. Съставя и изразяват генетични преходи.</p> <p>7. Предлага методика за осъществяване на химичен експеримент, свързан с доказване свойствата на изучавани вещества.</p>

14.2.3. Раздел III „Органична химия“

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Среден (3)	<p>1. Разпознава основните класове съединения: въгледородни, хидроксилни производни, карбонилни съединения, карбоксилни киселини, амини по функционални групи.</p> <p>2. Дефинира основни понятия: хомоложен ред, хомолог, изомер, функционална група, полимер, зам. реакции, присъед. реакции.</p> <p>3. Разпознава по молекулна формула природни органични съединения: мазнини, белтъци, въглехидрати.</p> <p>4. Разпознава видове въглеродни атоми и въглеродни вериги.</p> <p>5. Различава ниско и високомолекулни съединения.</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 6. Познава правила за образуване на наименованията на органичните вещества. 7. Описва връзките в органичните съединения/прости и кратни/. 8. Описва физичните свойства на изучавани представители. 9. Описва най-важни химични свойства на изучавани представители. 10. Познава приложения на физиологично действие на разглеждани съединения. 11. Познава действието на наркотичните вещества. 12. Извършва химичен експеримент по указание.
Добър (4)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дефинира и класифицира органичните съединения според функционалните им групи. 2. Съставя химична формула на хомолози по обща формула на хомоложен ред и обратно. 3. Различава природни, изкуствени и синтетични високомолекулни съединения. 4. Познава изомерни съединения и прилага правилата на системата IUPAC за наименованията им. 5. Познава строежа на въглеродородите и техните функционални производни и определя вида на връзките в тях. 6. Описва приложението и значението на въглехидрати, мазнини и белтъци като храна и суровини. 7. Познава и описва екологични и здравни проблеми, свързани с употребата на горива, СМВ, пластмаси. 8. Изразява с молекулни уравнения най-важните химични свойства. 9. Разпознава видовете химични реакции: присъединителни, заместителни и т.н. 10. Решава елементарни логически, изчислителни и експериментални задачи.
Много добър (5)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Определя свойствата на органичните съединения според функционалните им групи. 2. Различава съединенията по вида изомерия. 3. Записва структурни формули по наименования и обратно. 4. Познава структурната теория и стереохимичната теория. 5. Характеризира връзките във въглеродородите. 6. Описва строежа на функционалните групи/ -ОН, =C=O , -СНО , -NH₂ / и свойствата , които те определят. 7. Познава строежа на въглехидрати и белтъчни вещества. 8. Познава свойствата на мазнини, сапуни и СМВ. 9. Обяснява амфотерния характер на аминокиселините. 10. Изразява с хим. уравнения свойствата на веществата и обяснява вида на процесите. 11. Описва проблеми на природната среда, свързани с неразумното използване на суровини и неконтролираното изхвърляне на отпадъци. 12. Познава строежа, свойствата и основни методи за получаване на полимери. 13. Извършва качествени реакции за доказване на различни класове съединения и техни свойства. 14. Решава изчислителни задачи.

Отличен (6)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Съставя структурни формули и назовава изомерни съединения. 2. Изяснява връзките състав-строеж-свойства-приложение-получаване. 3. Аргументира свойствата на изучаваните органични вещества с взаимното влияние на функционална група-въглеродороден остатък и между различни функционални групи в едно съединение. 4. Обяснява физични свойства с междумолекулни взаимодействия. 5. Съпоставя свойствата на наситени и ненаситени въглеродороди, мастни и ароматни съединения. 6. Извежда положителни и отрицателни ефекти от използване на изучавани вещества в бита /сапуни, СМВ, пластмаси, влакна/. 7. Изразява и съставя генетични преходи 8. Обяснява приложението на веществата, предлага идеи за обезвреждане на вредни за човека и околната среда вещества 9. Представя екологични проблеми и алтернативи за решаването им 10. Планира и осъществява химичен експеримент, свързан с разпознаване на веществата и изследване на техните свойства.
--------------------	--

Оценки	Точки
Слаб (2)	0% - 35%
Среден (3)	36% - 49%
Добър (4)	50% - 66%
Много добър (5)	67% - 86%
Отличен (6)	87% – 100%

14.3. Химия и опазване на околната среда – X клас:

14.3.1. Раздел I „Химични процеси“

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Среден (3)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Познава енергетичните промени, свързани с протичането на химичните процеси. 2. Определя процесите като екзо и ендотермични. 3. Познава ограничеността на природните енергийни ресурси. 4. Познава закона на Хес. 5. Познава основните величини, характеризиращи скоростта на химичните процеси. 6. Има представа за процеса катализа и видовете катализатори. 7. Характеризира процесите като обратими и необратими. 8. Определя химичното равновесие като състояние на обратимите процеси. 9. Провежда химичен експеримент под ръководството на учителя и при спазване правилата за безопасност.
Добър (4)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знае основните величини, характеризиращи скоростта на химичните процеси. 2. Описва особеностите на химичното равновесие. 3. Има представа за ензимна катализа. 4. Познава зависимостта на скоростта от температурата на ниво емпирично правило на Вант Хоф.

	<p>5. Познава ограничеността на природните ресурси и в тази връзка оценява енергийния проблем.</p> <p>6. Провежда химичен експеримент, свързан с изучаваните химични процеси по дадени указания.</p> <p>7. Оценява опасностите, които крие химичният експеримент и знае как да се предпази от тях.</p>
Много добър (5)	<p>1. Представя скоростта на химичните процеси като една от формите на проявление на категорията скорост.</p> <p>2. Познава влиянието на различните фактори върху скоростта на химичните реакции.</p> <p>3. Има понятие за: елементарен акт, активираща енергия, активен комплекс.</p> <p>4. Познава и използва принципа на Льо Шателие-Браун при определяне влиянието на факторите върху химичното равновесие.</p> <p>5. Свързва използваните горива с топлините на изгаряне и замърсяване на околната среда.</p> <p>6. Самостоятелно провежда химичен експеримент.</p> <p>7. Описва писмено и схематично резултатите от експеримента.</p> <p>8. Познава правилата за работа с вредни вещества в лабораторията.</p>
Отличен (6)	<p>1. Използва хим. уравнение и равновесната константа за определяне на промените в равновесните системи при промяна на условията.</p> <p>2. Обяснява влиянието на природата на веществата, концентрацията, температурата, катализатор и хомогенността на системата върху скоростта на химичната реакция.</p> <p>3. Аргументира необходимостта от разумно използване на природните ресурси.</p> <p>4. Привежда примери за резултати от неразумно използване на суровините.</p> <p>5. Познава съвременните тенденции в използването на енергийни ресурси.</p> <p>6. Планира и провежда хим. експерименти и използва получените данни за изводи и заключения.</p>

14.3.2. Раздел II „Разтвори“

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Среден (3)	<p>1. Разграничава понятията: дисперсна система, разтвори-видове, разтворимост на веществата.</p> <p>2. Знае определенията за: парно налягане, т.т., т.к.</p> <p>3. Прави разлика между дифузия и осмоза.</p> <p>4. Провежда хим. експеримент за установяване свойствата на разтворите под ръководството на учителя, спазвайки правилата за безопасност.</p> <p>5. Описва писмено резултатите от провежданите експерименти.</p>
Добър (4)	<p>1. Класифицира видовете разтвори по различни признаци.</p> <p>2. Използва концентрацията като основна характеристика на разтворите.</p> <p>3. Познава процеса разтваряне и факторите, които влияят върху него.</p> <p>4. Познава използването на водата като разтворител в практиката и свързаните с това екологични проблеми.</p>

	<p>5. Провежда химичен експеримент за установяване свойствата на разтворите по предварително дадени указания.</p>
Много добър (5)	<p>6. Обяснява особеностите и закономерностите при идеални разтвори. 7. Познава законите на Раул и Бекман. 8. Обяснява приложението на разтворите с техните свойства. 9. Прилага знанията за разтворите при разглеждане на биологични процеси. 10. Самостоятелно провежда химични експерименти за доказване свойствата на разтворите. 11. Описва писмено и схематично резултатите от експеримента.</p>
Отличен (6)	<p>1. Обяснява механизма на разтварянето, като се позовава на строежа на веществата и илюстрира схематично механизма на разтваряне на веществата с молекулен и йонен строеж. 2. Оценява значението на дифузията и осмозата за жизнените процеси и практиката. 3. Предвижда свойствата на различните разтвори чрез законите на Раул и Бекман. 4. Изчислява масова и моларна концентрация на разтворите. 5. Планира и провежда хим.експеримент и използва получените данни за изводи и заключения във връзка със свойствата и приложението на разтворите.</p>

14.3.3. Раздел III „Разтвори на електролити“

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Среден (3)	<p>1. Разграничава понятия: електролит, неелектролит, ел.дисоциация, силни, средни и слаби електролити. 2. Прилага класически представи за определяне на киселини, основи и соли. 3. Знае определенията на процесите неутрализация и хидролиза. 4. Има понятие за йонообменен процес на описателно ниво. 5. Провежда химичен експеримент под ръководството на учителя. 6. Описва резултатите от проведените експерименти, използвайки молекулни уравнения. 7. Познава и спазва правилата за безопасен хим.експеримент.</p>
Добър (4)	<p>1. Познава величината степен на електролитна дисоциация и чрез нея класифицира електролитите. 2. Дава примери за процеси, изучавани във физиката и биологията, които са йонообменни. 3. Познава действието на различните индикатори: лакмус, фенолфталеин, метилоранж. 4. С помощта на таблицата за разтворимостта определя протичащи йонообменни процеси. 5. Характеризира протичането на химични процеси между електролити. 6. Провежда експерименти, свързани с разтвори на електролити по дадени указания.</p>

	7. Оценява опасностите, които крие химичният експеримент и знае как да се предпази от тях.
Много добър (5)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Познава основността и валентността като характеристики на киселините и основите. 2. Разпознава различните видове соли. 3. Познава водата като амфолит, йонно произведение на водата и рН на разтворите. 4. Изразява електролитната дисоциация като обратим или необратим процес, в зависимост от вида на електролитите. 5. Обяснява физични и биологични процеси чрез представите за електролити. 6. Самостоятелно провежда експерименти с разтвори на електролити. 7. Описва резултатите от експеримента, използвайки молекулно, пълно йонно и съкратено йонно уравнения. 8. Познава правилата за работа с вредни вещества и действията им.
Отличен (6)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Познава механизма на процесите неутрализация и хидролиза. 2. Познава факторите, влияещи върху ел.дисоциация на слабите електролити. 3. Прилага знанията за рН в бита. 4. Планира и провежда хим.експеримент, използва получените данни за изводи и заключения.

14.3.4. Раздел IV „Метали от IV – VI период на периодичната система“

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Среден (3)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Определя мястото на преходните метали в периодичната система. 2. Описва по-важните свойства на мед, цинк, сребро, желязо и олово. 3. Описва приложението на изучените метали. 4. Познава физиологичното действие на тежките метали. 5. Провежда химичен експеримент за доказване свойствата на преходните метали под ръководството на учителя при спазване правилата за безопасност. 6. Описва резултатите от проведените експерименти.
Добър (4)	<ol style="list-style-type: none"> 7. Определя свойствата на химичните елементи по мястото им в периодичната система. 8. Изразява свойствата на преходните метали с химични уравнения. 9. Познава методите за получаване на желязо и цветни метали. 10. Познава корозията на металите. 11. Оценява опасността от замърсяване на околната среда с тежки метали при тяхното производство и приложение. 12. Познава ограничеността на природните ресурси и от там необходимостта от използването на вторични суровини. 13. Провежда химичен експеримент за доказване свойствата на преходните метали по предварителни указания.
Много добър (5)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Като използва ПС, определя химичния характер на елементите и свойствата на по-важните им съединения. 2. Описва електронната обвивка на изучаваните метали.

	<p>3. Описва приложението на металите.</p> <p>4. Изразява с химични уравнения генетични преходи.</p> <p>5. Дава примери за рационално използване на природните ресурси.</p> <p>6. Самостоятелно провежда химичен експеримент за установяване свойствата на металите.</p> <p>7. Получените резултати описва чрез химични уравнения.</p>
Отличен (6)	<p>1. Предвижда вида и свойствата на съединенията на преходните метали, познавайки химичната им активност.</p> <p>2. Съставя генетични преходи за дадена група вещества и коментира написаното.</p> <p>3. Предлага идеи за опазване на околната среда от металургичните производства.</p> <p>4. Привежда примери за неразумно използване на суровините при получаването на желязо и цветни метали.</p> <p>5. Познава значението на биоелементите за жизнените функции на организма.</p> <p>6. Планира и провежда химичен експеримент за доказване свойствата на металите и доказване на катиони на преходните метали.</p>

Оценки	Точки
Слаб (2)	0% - 35%
Среден (3)	36% - 49%
Добър (4)	50% - 66%
Много добър (5)	67% - 86%
Отличен (6)	87% - 100%

15. Музика V-IX клас

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	ученикът не постига очакваните резултати от учебните програми.
Среден (3)	ученикът постига само отделни очаквани резултати от учебните програми в знанията и уменията си има сериозни пропуски и допуска много грешки; усвоени са само някои от новите понятия; притежава малка част от компетентностите, определени като очаквани резултати в учебните програми.
Добър (4)	ученикът постига преобладаваща част от очакваните резултати от учебните програми; показва придобитите знания и умения с малки пропуски и/или неточности, нуждае се от помощ при прилагането им в непознати ситуации.
Много добър (5)	ученикът постига с малки изключения очакваните резултати от учебните програми; показва незначителни пропуски в знанията и уменията си; показва неувереност и нестабилност в действията си.
Отличен (6)	ученикът постига напълно очакваните резултати от учебните програми, няма пропуски; усвоени са всички нови понятия и ученикът ги използва правилно; прилагат се самостоятелно по различни учебни задачи и ситуации и водят до правилен (верен отговор) резултат.

16. Изобразително изкуство

V клас

1. Ученикът може да създаде композиционно решение по зададена тема, пресъздавайки визуални характеристики, които смислово поддържат темата.
2. Ученикът подбира подходящи цветови комбинации съответстващи на темата.
3. Ученикът има отношение към детайлите и тяхното разработване.

Критерии за оценка на входно ниво по изобразително изкуство за VI клас

1. Ученикът може да определи преден и заден план в картинната равнина.
2. Ученикът може да създава сложни несиметрични композиции съчетани с цветови хармонии.
3. Ученикът има основни познания за културата и изкуството на античния свят.

VI клас

1. Ученикът може да определи преден и заден план в картинната равнина.
2. Ученикът може да създава сложни несиметрични композиции съчетани с цветови хармонии.
3. Ученикът има основни познания за културата и изкуството на античния свят.

VII клас

Ученикът различава Ренесансово от Бароково изкуство.

2. Ученикът е запознат със спецификите на българските художествени занаяти.
3. Ученикът може да създава декоративни композиции с отворен или затворен характер, както и да подбира цветовата гама.

IX клас

1. Ученикът разбира ролята на изкуството в църковният канон.
2. Ученикът може да създава композиционни решения между текст и изображения.
3. Ученикът знае музеи и галерии от световно значение.

17. Технологии и предприемачество V до VIII клас

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	отговорът на конкретния въпрос има много големи, основни пропуски и съдържа 40 % от обема на урока; не познава съдържанието на темата; допуска отклоняване от съдържанието; не е овладял терминологията.
Среден (3)	владее терминологията, дефинира понятията, излага усвоените знания с големи пропуски; не обхваща цялото съдържание; нарушена е логическата последователност на изложението.
Добър (4)	владее терминологията, но има пропуски в излагането на усвоените знания; разбира и характеризира специфичните особености на темите; ориентира се в познати ситуации прилагайки усвоените знания и умения.
Много добър (5)	владее терминологията; представя логично, точно и последователно знанията си; използва примери от практиката; справя се добре с практическите задания; може да прави задълбочен анализ на изделие или ситуация.

Отличен (6)	познава терминологията и си служи с нея свободно; прилага изученото на практика; използва анализа и сравнението достигайки до обобщени изводи и заключения; успешно изпълнява практическите задачи.
----------------	---

18. Физическо възпитание и спорт V до XII клас

Според държавните образователни изисквания, оценяването на учениците от V до XII клас включва следната тестова батерия:

1. Оценка на кондиционните способности и координационни способности.
2. Оценка за прираст на постижението.
3. Оценка за степента на практическото овладяване на спортно-техническите умения.
4. Оценка на кондиционните способности: ученикът изпълнява 5 (пет) контролни упражнения:
  - 4.1. Бягане на 30 m. От висок старт (за юноши и девойки);
  - 4.2. Скок дължина от място с два крака (за юноши и девойки);
  - 4.3. Хвърляне в далечината на плътна топка (3 kg) от място (за юноши и девойки);
  - 4.4. Бягане за издръжливост – 200 m (за юноши и девойки).
5. Тест за ловкост (Т-тест):

При внедряването на системата се използва специална нормативна таблица и система за точкова оценка за всяка възрастова група и пол.

Окончателната оценка на физическата дееспособност се оформя като средноаритметична оценка от оценките по петте контролни упражнения.

Окончателната оценка на физическата дееспособност на учениците се изчислява само при наличие на оценки по всичките 5 теста.

Не се изчислява окончателна оценка, ако липсва оценка по някой от тестовете. Оценка на спортно-технически умения: За придобитите знания относно изпълнението, значението и въздействието на физическите упражнения и спортно-техническите действия, за правилознанието по вида спорт, за степента на практическото овладяване на спортно-техническите умения по определен спорт – до 15 точки.

5.2. ОПИСАНИЕ НА 5-ТЕ КОНТРОЛНИ УПРАЖНЕНИЯ:

- 5.2.1. Бягане на 30 m.;
- 5.2.2. Скок на дължина от място с два крака;
- 5.2.3. Хвърляне на плътна топка;
- 5.2.4. Бягане на 200 m;
- 5.2.5. Тест за ловкост (Т-тест).

5.3. ОЦЕНКА НА ТЕХНИКО–ТАКТИЧЕСКИТЕ УМЕНИЯ ПО БАСКЕТБОЛ:

За оценяване на технико тактическите умения се изпълнява по –долу описаното упражнение за определено време и наказателни точки съобразно критериите за оценка. Упражнението започва от стартовата линия. Изпитваният води топката с външната на стойката ръка, след излизане от стойките подава с две ръце от гърди на партньор и притичва да получи топката след което дриблира и с две крачки стреля в коша, овладява топката и я подава на партньора и притичва за да я получи и продължава с дрибъл до наказателната линия откъдето изпълнява с помощта на партньора три наказателни удара. С удрянето на топката в ринга или таблото след изпълнението на третия наказателен времето се спира. Ученикът трябва да познава основните правила и да умее да ги прилага в играта.

5.4. КРИТЕРИЙ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ТЕХНИКО–ТАКТИЧЕСКИТЕ УМЕНИЯ:

Контролно време за изпълнение:

- девойки –22 сек.;
- юноши –20 сек.;
- Общ брой точки - 15.

При просрочване над определеното време се отнемат 3 точки.

За технически грешки се отнемат по 1 точка за всяка грешка.

За пропуснат кош се отнемат по 1 точка.

Скала за оценяване:

Оценки	Точки
Слаб (2)	Под 4 т.
Среден (3)	4 - 6 т.
Добър (4)	7 - 9 т.
Много добър (5)	10 - 12 т.
Отличен (6)	13 - 15 т.

19. Предприемачество

19.1. Въведение в предприемачеството ИУЧ - VIII и IX клас и Предприемачество - ИУЧ - X клас

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	Обучаваният не е овладял учебния материал, не борави с терминологията, няма формираны знания по изучаваните теми.
Среден (3)	Обучаваният е овладял терминологията повърхностно. Назовава и формулира непълно основните понятия, свързани със същността на конкретната икономическа тема.
Добър (4)	Обучаваният има знания за спецификата и особеностите на процесите, представя и използва усвоените понятия. Показва пропуски в знанията.
Много добър (5)	Обучаваният има солидни познания по предмета, логично, точно и последователно разсъждава по изучаваните икономически процесии явления. Формира пълни и задълбочени отговори на теоретичния въпрос, с малки пропуски в знанията.
Отличен (6)	Обучаваният владее учебния материал, може да прави анализи, изводи, обобщения. Умее да аргументира отговора си, като подкрепя своите твърдения с примери от практиката. Прилага усвоените знания при решаване на задачи, казуси, дискусии.

Скала за оценяване:

Оценка	Проценти
Слаб (2)	0 – 30 %
Среден (3)	35 – 45 %
Добър (4)	50 – 65 %
Много добър (5)	70 – 85 %
Отличен (6)	90 – 100 %

19.2. Предприемачество III - задължителни модули в XI и XII клас

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	ученикът не постига очакваните резултати от учебните програми, заложи като прагова стойност за успешност и зададени чрез степента на позитивен измерител „Среден“: Не познава и не се ориентира в тематиката на изучаваната материя; демонстрира незаинтересованост към предмета; не отговаря или отговаря неточно на устни въпроси, зададени от преподавателя; не се ориентира в учебния материал; излага разбъркани и неясни изречения; не работи в клас и не полага усилия за изясняване на неусвоени от него теоретични познания по учебната дисциплина.
Среден (3)	ученикът постига преобладаващата част от очакваните резултати от учебните програми; показва придобитите знания и умения с малки пропуски и успешно се справя в познати ситуации, но се нуждае от помощ при прилагането им в непознати ситуации; усвоена е преобладаващата част от новите понятия; действията му съдържат неточности, но в рамките на изученото водят до краен резултат: демонстрира добри познания и ориентация в основната терминология по тематиката на изучаваната материя, изяснява с разбиране основните зависимости и закономерности в нея; отговаря с несъществени пропуски при изясняване на устни въпроси, зададени от преподавателя; излага и обяснява примери, използвани от преподавателя в клас; проявява интерес към предмета; работи в клас и полага частични усилия за изясняване на неусвоени от него теоретични и практически познания по учебната дисциплина; притежава добра степен на анализ, но демонстрира слаба аргументация; използва стандартни изречения, недобра убедителност; действията му съдържат неточности, но в рамките на изученото водят до краен резултат.
Добър (4)	ученикът постига преобладаващата част от очакваните резултати от учебните програми; показва придобитите знания и умения с малки пропуски и успешно се справя в познати ситуации, но се нуждае от помощ при прилагането им в непознати ситуации; усвоена е преобладаващата част от новите понятия; действията му съдържат неточности, но в рамките на изученото водят до краен резултат: Демонстрира добри познания и ориентация в основната терминология по тематиката на изучаваната материя, изяснява с разбиране основните зависимости и закономерности в нея; отговаря с несъществени пропуски при изясняване на устни въпроси, зададени от преподавателя; излага и обяснява примери, използвани от преподавателя в клас; проявява интерес към предмета; работи в клас и полага частични усилия за изясняване на неусвоени от него теоретични и практически познания по учебната дисциплина; притежава добра степен на анализ, но демонстрира слаба аргументация; използва стандартни изречения, недобра убедителност; действията му съдържат неточности, но в рамките на изученото водят до краен резултат.
Много добър (5)	ученикът постига с малки изключения очакваните резултати от учебните програми; показва незначителни пропуски в знанията и уменията си; усвоил е новите понятия и като цяло ги използва правилно; доказва

	придобитите компетентности при изпълняване на учебни задачи в познати ситуации, а нерядко – и в ситуации, които не са изучавани в клас, макар това да става с известна неувереност; действията му са целенасочени и водят до краен резултат, който извън рамките на изучените ситуации може да не е съвсем точен. Демонстрира задълбочени разбиране, познания и цялостна ориентация в тематиката на изучаваната материя; отговаря и изяснява точно устни въпроси, зададени от преподавателя в обема на преподадения материал в клас, подкрепя своите отговори с примери, различни от използваните от преподавателя в клас; проявява засилен интерес към предмета; работи активно в клас и системно полага усилия за изясняване на неусвоени от него теоретични и практически познания по учебната дисциплина; прилага усвоените знания, но изразява известна несигурност и колебания в аргументацията.
Отличен (6)	ученикът постига напълно очакваните резултати от учебните програми; в знанията и уменията няма пропуски; усвоени са всички нови понятия и ученикът ги използва правилно; притежава необходимите компетентности и може да ги прилага самостоятелно при решаване на учебни задачи в различни ситуации; действията му са целенасочени и водят до краен резултат: Демонстрира задълбочени разбиране, познания и детайлна ориентация в тематиката на изучаваната материя; изяснява изчерпателно, точно и аргументирано устни въпроси, зададени от преподавателя като използва информация в обема на преподадения материал в клас, учебника или други актуални източници на информация; може да оцени работата - своята и на всеки член от екипа, включително и да си направи самооценка; работи интензивно в клас; проявява активно изразен и засилен интерес към предмета.

Скала за оценяване:

Оценка	Проценти
Слаб 2	0 – 30 %
Среден 3	35 – 45 %
Добър 4	50 – 65 %
Много добър 5	70 – 85 %
Отличен 6	90 – 100 %

19.3. Предприема ПП - избираеми модули в XI и XII клас

Оценка	Критерии за оценка на знанията и уменията
Слаб (2)	Обучаваният не е овладял учебния материал; не умее да борави с терминологията; не може да представи умения и знания по предмета.
Среден (3)	Обучаваният е овладял терминологията; дефинира и назовава непълно понятията и процесите, свързани с дейността на предприятието; показва затруднения при решаване на практически задачи.
Добър (4)	Обучаваният познава, разбира и характеризира специфичните особености на процесите, нормативната база, технологията и използваните документи;

	представя и прилага усвоените знания и умения при решаване на практически задачи, казуси; показва пропуски в уменията.
Много добър (5)	Обучаваният има солидни познания по предмета; логично, точно и последователно изпълнява изучаваните процеси и явления; доказва с примери твърдения и становища; представя усвоените знания и умения и ги прилага при решаване на практически задачи и казуси; показва малки пропуски в знанията и уменията.
Отличен (6)	Обучаваният прави връзка между теорията и практиката; дава примери; прилага усвоените знания и умения като прави оценки и сравнения; анализира ситуации и процеси; прави изводи и заключения; проявява инициативност и творческо решаване на практическите задачи.